

ELŐSZÓ

„Minden könyvtárnak két lényeges alkotórésze van, egy anyagi: a könyvek ... s egy szellemi: a könyvtárnok.”¹

Toldy Ferenc irodalomtörténész, egyetemi tanár, az 1840-es évek elején megfogalmazott gondolatát ma, több mint 150 évvel később már egy kicsit másként fogalmazhatnánk meg. A digitális kor könyvtárában az anyagi alkotórész jelenősen változott, bővült, de mindezek mozgatója, a szellemi alkotórész továbbra is a könyvtárnok, azaz a könyvtáros. Ha meg kellene határozni a könyvtáros „definícióját”, azt az itt ülők bizonyára sokféleképpen tennék meg, és valószínűleg mindannyiuk álláspontjában lenne igazság.

A sokszínűség ismeretében kiemelten fontos kérdés 2019-ben az adott kor kihívásaira választ adó, megfelelő tudással rendelkező könyvtárosok képzése. Magyarországon az egyetemi rangú és szintű könyvtártudományi, könyvtárosképzés az 1948/49-es tanévben indulhatott el az *Eötvös Loránd Tudományegyetemen* (ELTE), ami a nemzetközi könyvtárosképzés trendjét is követte.

Oktatói közül ki kell emelni *Fitz József* munkásságát, akinek nevét a könyvtárosok szavazatai alapján évente kiosztott *Fitz József-könyvdíj* máig is őrzi. De meg kell említeni *Kovács Máté* és *Haraszty Gyula* nevét is, és emlékezni kell számos további vezető és oktató munkásságára, akik a könyvtártudomány önálló diszciplináris besorolását erősítették, tudásukat megosztották a könyvtáros hallgatókkal. Ezt a munkát folytatja az *Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar a Könyvtár- és Információtudományi Intézet* elkötelezett és nemzetközileg elismert, kiváló oktatóival, akik a XXI. század világában képezik az informatikus könyvtáros szakma minőségi utánpótlását.

Az elmúlt hetven évben a könyvtárosképzés vidéki helyszínekkel bővült, mára viszont a számuk csökkent, ami tovább emeli az ELTE-n folyó képzés pótolhatatlan fontosságát. Az oktatók munkájukkal arra törekszenek, hogy Magyarország több mint 3900 könyvtárában minőségi tudással és gyakorlati ismeretekkel rendelkező informatikus könyvtárosok kezdhessék meg munkájukat.

A képzés ma már több szintű: 2019-ben a könyvtár- és információtudomány területén öt állami egyetemen zajlik államilag támogatott alapképzés (BA), négy helyszínen mesterképzés (MA) és egy helyen, itt az ELTE-n doktori képzés is.

A doktori képzés azt bizonyítja, hogy a szakmában dolgozók és a képzőhelyek oktatói a könyvtár- és információtudomány területét folyamatosan kutatják, elősegítik a képzési tartalom folyamatos fejlődését és élő együttműködést, munkakapcsolatokat alakítanak ki hazai és nemzetközi szinten egyaránt, a szakmai trendek elsajátításának

különböző módszereit alkalmazzák és osztják meg a hatékony, minőségi szolgáltatásokat nyújtó sikeres könyvtár működése érdekében.

Ezt az elkötelezettséget mutatja a legnagyobb képző intézmény, az ELTE Könyvtár- és Információtudományi Intézetének küldetésnyilatkozata is, amelynek jövőképe az, hogy a szakemberjelölteknek a legkorszerűbb könyvtár- és információtudományi eredmények elméleti és gyakorlati háttérét adják, annak érdekében, hogy önálló gondolkodású, alkotó értelmiségi pályán kamatoztathassák tehetségüket. Ez a küldetés összhangban áll a nyugati vagy a tengeren túli országok könyvtárosképzési céljaival és minőségével.

A Magyarországon végzett könyvtárosok elhelyezkedési mutatói azt jelzik, hogy képzőhelyeink valóban piacépítő tudást biztosítanak, sőt az információtechnológiához kapcsolódó ismereteikkel egyéb területeken is igen keresettekké váltak a hallgatók. A könyvtáros szakma és szaktudás ebben a multiplex információs világban azért játszik fontos szerepet, mert mindenki által használható rendszert és hiteles forrásokat építenek és használnak. A jövőnk formálása és építése érdekében ezek stratégiai jelentőségű tényezők. *Haraszthy Gyula* ehhez kapcsolódó gondolatokat fogalmazott meg már 1954-ben: „Ez az [egyetemi végzettségű könyvtárosok iránt mutatkozó] igény valóság: jelenleg főfoglalkozású könyvtárosi beosztásban több, mint 1500 ember dolgozik Magyarországon” – ma már ez a szám 8000 felett van – „kezükbe van látva a felnőtt lakosság műveltségének gondozása, irodalmi és tudományos nevelésének jó része. E feladatokat, az ezekre való készülést nem lehet 'spontán' módon elsajátítani, erre az egyetemen tudományos módszerességgel kell felkészíteni az ifjúságot.”²

A megfelelő tudással rendelkező könyvtárosok képzésére egyre nagyobb szükség van, a könyvtáros utánpótlási igény növekszik, a továbbképzés, a szakmai tudás megújítása szintén sürgető feladat. A Magyar Tudomány Ünnepe országos rendezvény-sorozat keretében immár negyedik alkalommal megrendezett *Valóságos könyvtár – könyvtári valóság* című konferencia lehetőséget ad arra, hogy a tapasztalt szakemberek véleményét minél szélesebb körben megismerhessük. A szakma példaképei, rangos oktatók mellett a könyvtári szakma tudományos világához csatlakozó könyvtárosok is megszólalhatnak, bemutatkozási lehetőséget kaptak.

Sörény Edina
az Emberi Erőforrások Minisztériuma
Kultúráért Felelős Államtitkárság
Könyvtári és Levéltári Főosztály főosztályvezetője

Jegyzetek és irodalom

1. „Ezt írta Toldy Ferenc 1843-ban, egy tervezett, de el nem készült könyvtártani szakkönyvnek az Athenaeumban megjelent bevezetőjében.” Forrás: CSAPODI Csaba – TÓTH András – VÉRTESY Miklós: Magyar könyvtártörténet. Budapest, Gondolat, 1987. 319–320. p.

ELŐSZÓ

2. Haraszthy Gyula levele az Oktatásügyi Minisztérium Tudományegyetemi Főosztálya részére a könyvtárosképzés jövő helyzetének alakulásáról. Budapest, 1954. november 18. MNL OL XIX-I-3-d. Könyvtárosképzés, 1954.